

Тася Пугач

ЗАЙЧЕНЯТА

Дійові особи:

САШКО (*хлопчик 11-12 років, єдиний син в родині переселенців з Маріуполя*)

ТАНЯ (*мама хлопчика, жінка 40 років, переселенка з Маріуполя*)

ЮРКО (*тато хлопчика, 40 років, переселенець з Маріуполя, має родичів у Львові*)

ЗАЙЧИК з Маріуполя

ЗАЙЧИК зі Львова

ЛАМПА у Львові (*старовинна лампа з поважної львівської родини, яка поколіннями живе у місті*)

ФОТО родички на стіні в коридорі у Львові (*Тітка Соля, хазяйка квартири, яка поїхала до доньки в Польщу із початком повномасштабного вторгнення*)

ВАНТАЖНИКИ-гастербайтери в окупованому Маріуполі

ПУТІН

СЦЕНА I

Святкування Різдва. В кімнаті за столом сидить родина - МАМА, ТАТО та СИН. В коридорі ЗАЙЧИК, ЛАМПА та ФОТО спілкуються між собою, але люди їх не чують.

ТАТО ЮРКО: Ну що, родина, з Різдрвом!

МАМА ТАНЯ: Так незвично святкувати Різдво 25 грудня... ще й вперше не вдома.

ЛАМПА: Боже, що ж це робиться... де 12 страв на столі?!

ФОТО родички: А де пампухи?! Сором, просто сором дивитись, як паплюжать Різдво у цьому домі цього річ!

Мама ТАНЯ: Я після роботи ледь встигла в Сільпо до комендантської години забігти, от купила нам кілька салатиків. От Олів'є, Шуба... Тільки в красиві мисочки їх не переклала. Нема сил...

Син САШКО: Ніче, мама, все класно. Нормально з пластику поїмо.

ЗАЙЧИК ЛЬВІВ: У нас кажуть не класно, а файно! Ой, панянки, не можу я їхній акцент чути!

МАМА ТАНЯ: Юр, а ти шо мовчиш?

ТАТО ЮРКО: Тут до речі кажуть не Юра, а Юрко. Ми вже пів року у Львові. Час запомінати вже, як тут говорять.

МАМА ТАНЯ: Добре... Юрко.

ТАТО ЮРКО: От, ну, бач, ми вже майже як місцеві! Давайте може якийсь фільм добрий різдвяний включимо? “Один дома”?! *(Назва спеціально залишена рос. мовою, бо герої звикли називати фільм так - прим. авторки)* Хоч трохи підіймемо собі настрій...

ЛАМПА: Колядки! У нас на Різдво заведено співати колядки!

ФОТО родички: Панове, я впевнена, вони навіть то не знають, що воно таке! Їм що колядки, що щедрівки.

ЛАМПА: У нас на Львівщині кожен пес то знає.

ФОТО родички: Так то у нас. А ці ж понаїхавші! Вони і слів-то не знають, впевнена.

ЛАМПА *(в печалі)*: Давайте хоч ми з вами заспіваємо...

Лампа, Фото родички та Зайчик зтягують “Добрий вечір тобі, пане господарю! Радуйся! Ой радуйся зееемле. Син божий народився!” ... Спів перериває радісна говірка мами

Мама ТАНЯ: Ой, забула розповісти! Нарешті нашла класну манікюрницю. Шось вони у Львові зовсім якогось нормального сервісу не мають. Ні перукарень тобі люксових, ні манікюрниць на дому. Про нарощення вії я взагалі мовчу. І неможливо в неділю нікуди записатись.

ТАТО ЮРКО: Ну всі йдуть до церкви. Це традиція.

МАМА ТАНЯ: Да... А у нас в Маріуполі йшли в Порт-сіті (*ТЦ в Маріуполі - прим. Аторки*). Тож була традиція... Так от, манікюрниця. Майже наша. З Харкова. Прийде до нас додому. Так що новий рік зустріну красива.

ТАТО ЮРКО: Ну я радий, що ти рада. Дорого?

СИН САШКО: Пап, ну це ж Новий рік!

Батько ЮРКО: До речі, тут Різдво більше святкують, ніж Новий рік. Я ото кстаті не поняв, коли тут треба ходити до церкви? В день Різдва? Чи на наступний ранок?

Син САШКО: Правильно казати — «наступного ранку». Я взагалі не хочу йти до церкви. Я додому хочу...

Мама ТАНЯ: Синку, ми теж сумуємо за Маріуполем.

Батько ЮРКО: Ну все! Місцеві традиції це добре, але влаштуємо собі свято, родинно!

МАМА ТАНЯ: Ура!

Давайте замість церкви підемо завтра з вами на львівську Ялинку, і будемо уявляти, що ми дома, у Маріуполі, під Ялинкою на Драмтеатрі...

Батько ЮРКО: Давайте! Я справді намагаюсь зрозуміти та звикнути до їхніх місцевих традицій, але іноді важко...

ЛАМПА: Не ну ти диви! Тільки настрої покращився після колядок! А вони... традиції наші їм не ті. Не, не порозуміємось ми з ними!

ЛАМПА, ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА ТА ФОТО ПОГОДЖУЮТЬСЯ.

СЦЕНА II

Син САШКО (*до Зайчика*): Зайчику, привіт!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ми з понаїхавшими не розмовляємо.

Син САШКО: Зайчику! А мені в класі мій сусід по парті нову іграшку дав. Хочеш ми з тобою разом пограємось?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ми з понаїхавшими не граємось.

Син САШКО: Ну раз так... ну давай я дам тобі цю іграшку пограєшся з нею сам.

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Давай. Але не думаю, що я тебе не розкусив. Задобрити мене іграшками не вийде!

Син САШКО: Добро-добре! Тримай! *(Шукає іграшку в рюкзаку)* Ой. А де вона?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Що? Загубив?

Син САШКО: Та не... та тю. Вона десь тут. *(Шукає, не може знайти, починає ридати)* Вона має бути тут! Мені ж її сьогодні дали. Тока шо. Де вона?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ну все. Нема.

Син САШКО *(Ридає)*: Ти не розумієш! Мені ітак важко тут. В новій школі всі змінюються з мого акценту, з мого «шо», мені важко знайти друзів. І тут мій сусіді по парті дав мені на день погратись іграшкою. Як ти гадаєш, чи буде хтось в класі зі мною спілкуватись, якщо я її загублю? *(Закриває обличчя руками)* Це кінець!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Слухай, ну ти цей... ти не плач. Ну чого ти так?

Заспокойся.

Син САШКО: Зі мною більше ніхтоне буде грати!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: А може ти її десь забув? Прямо там в школі?

Син САШКО *(крізь сльози)*: Неееее, я помню, як поклав її в рюкзааак.

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Так, досить скиглити. Ти спробуй заспокоїтись, а я побігу в коридор подивлюсь — може ти вже цю іграшку виклав?

Син САШКО: Та неееее....

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Сашкооо! Так от ж вона! Твоя іграшка!!! Це супер-мен, так?

Син САШКО: Так! Не може бути!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Та може! От вона, дивись, я приніс тобі!

Син САШКО: Зайчику, дякую тобі! Як ж я не згадав, що виклав її з рюкзака ще в коридорі?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ну все, згадав-не згадав, не важливо. Ти тільки не ний. Я так і Левкові казав завжди — не ний!

Син Сашко: А левко — це хто?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Оооо. Та це ж мій дружбан. Точніше, він раніше був моїм хазяїном. До тебе. Жив в цій квартирі.

Син САШКО: Ох.. Виходить ти теж залишився один, як і я. Сумуєш за своїм власником?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Сумую. Він коли засинав, завжди клав мене поруч, біля ліжка.

Син САШКО: Я теж можу так робити!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Але ж ти – не він!

Син САШКО: Розкажи мені про нього.

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ну... Сашко, він знаєш був який? Такий файний був малий.

Син САШКО: Що ви разом робили?

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Після школи грали в комп'ютерні ігри! Тільки не довго... Годину-півтори. Бабуся більше не дозволяла.

Син САШКО: О! Так я так само люблю гратись у комп'ютерні ігри! Мама купила мені плейстейшн! Але ... він так і залишився десь там. В Маріуполі... Я дуже за ним сумую!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: За плейстешном?

Син САШКО: За Маріуполем!

Зайчик: А це що?

Син САШКО: Це місто таке на морі... було. Там було дуже-дуже гарно! Ми з батьками їздили літом в Мелекіно на Азовське море. А взимку гуляли в міському саду та біля драмтеатра.

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: А чому ви тепер у нас у Львові? А не в своєму, як його... Маріуполі.

Син САШКО: Нема більше Маріуполя. Росіяни зруйнували... коли принесли нам велику війну... Отак ми вже пів року тут і живемо з вами...

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Ох...Мені так шкода! Мене хоч теж дратує твій акцент...

Син САШКО: Але я стараюсь. Насправді я недавно почав говорити українською!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Більше практики! Я тобі в цьому допоможу. Хочеш ми будемо розмовляти з тобою кожен день?

Син САШКО: Хочу! Звісно ж хочу!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: А ще... я подумав, що ми з тобою ... можемо стати друзями!

Син САШКО: Ура! З радістю!

Сцена III

ЛАМПА: Ой що сьогодні було, рідненькі мої! Цей здоровий дзвонить і каже «Здрасте»! Ну ви уявляєте? «Здрасьте» (*максимально неприязно промовляє слово*).

ФОТО родички: Жах! Цікаво, де він таку говірку ото почув у Львові? Ох, що це робиться, людоньки!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Та годі вам вже над ними насміхатись! Я про них таке дізнався! Від Сашка.

ЛАМПА і ФОТО з цікавістю і питанням дивляться на ЗАЙЦЯ

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Вони з Маріуполя! Це таке місто на морі на сході. Сашко каже, і думки не мали вони їхати до нас. Але їхній дім зруйнувала страшна війна. Прийшли росіянські солдати, покидали бомби та снаряди на їхні будинки і на людей. І не стало їхнього міста...

ЛАМПА: Та що ти кажеш... Яка війна, не може бути. Війна 80 років тому закінчилась! Он я чула як наша пані Соломія то згадувала. Як їй мама розповідала.

ФОТО родички: То інша війна, ту я помню. А це — нова. Страшна. Я чула, коли наша хазяйка до доньки в Польщу з нашим Левком їхала, все казала — війна, війна... Тепер все ясно!

ЛАМПА: Вам ясно, а мені страшно! Що ж робить?!

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА: Бідний Сашко... піду до нього.

Зайчик ЗІ ЛЬВОВА йде до САШКА. В той самий час у спальні розмовляють МАМА ТАНЯ та ТАТО ЮРКО.

МАМА ТАНЯ: Юрко, а ти мені до речі, ніколи не казав, звідки у тебе знайшлись родичі у Львові. Ні, це прекрасно, що тітка Соломія нас так прийняла у своїй хаті. Але дивно... де Львів. А де Маріуполь!

ТАТО ЮРКО: Ой, то така історія! Мій дід та дід тітки Соломії були братами. Але дід мій підтримував радянську владу. А дід тітки Соломії був в УПА. І от мій дід після війни поїхав будувати наш Азовсталь. Там зустрів маму. Так і залишився. Діди до кінця життя не розмовляли...

МАМА ТАНЯ: Ого! А як же ми тоді у тітки Соломії опинились?

ТАТО ЮРКО: Та то вже наші мами почали спілкуватись...

Лунає сирена повітряної тривоги

ТАТО ЮРКО: Знов повітряна. Що пішли Сашка будити?

МАМА ТАНЯ: Та хай спить. Чи не Маріуполь? Пів року вже тут живемо — все тихо.

Спальня САШКА. ЗАЙЧИК сидить біля ліжка САШКА

СИН САШКО: Знов повітряна...

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: Та спи, чи не перша повітряна вже.

ЗАЙЧИК та САШКО чують страшний гуркіт

СИН САШКО: Страшно...

Лунають дуже гучні звуки вибухів та руйнувань

СЦЕНА IV

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: Чому так темно? І тісно... Сашко? Сашко? Не відповідає... і так тісно!

Крізь завали до ЗАЙЧИКА ЗІ ЛЬВОВА лунає голос, але той не впізнає, хто до нього говорить

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Зайчику!

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: Сашко?

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Я не Сашко. Але я знаю Сашка! Я теж колись був його улюбленцем. Сидів біля його ліжка в Маріуполі і був його улюбленою іграшкою!

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: То що з тобою сталося?

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: В наш будинок прилетіла російська бомба. Мої чудом врятувались, але я був десь внизу, під завалами. Як і плейстейшн Сашка. Так вони без мене і поїхали...

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: Ці кляті ракети! Ніде нема від них спокою! Зайчику, ми маємо помститись за Сашка! Ти знаєш, хто винний?

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Мої казали, що сусіди. Що вони там дуже лихі, і головує над ними найбільший лиходій з усіх!

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: А як його звать?

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: ПУ... Почекай! Я чую якийсь гуркіт...

ГАСТЕРБАЙТЕРИ: Чуваки, нам сказали треба кирпичи. Мінці такі. Я шо думаю — якщо ці авіаудар витримали. То міціні? Ну так? Грузимо!

ГАСТЕРБАЙТЕРИ грузять цеглини з понівеченого маріупольського будинку на вантажівку. Не помічають, як разом із цеглинами захоплюють маріупольського зайчика. Вантажать все це і везуть вантажівкою до Москви.

СЦЕНА V

ПУТІН: То кажете, нормальний бункер буде? Бункер в середині бункера — який я молодець! Ніхто до цього не додумався!

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Чого ж ти так боїшся, що будуєш бункер в бункері?! І звісно ж не своїми руками.

ПУТІН: Еее... ну то я президент. Великої імперії... ой то есть Великої Росії! Мені самому не положено будувати бункера. Так знаєш, всі диктатори роблять — хтось будує, хтось сидить.

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Після Гааги (міжнародного суду над злочинцями) ти будеш сидіти!

ПУТІН: Но-но-но, ти мені не погрожай! Мене всі бояться! У мене «Калібри», у мене «Іскандери», атомна бомба!

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Ти нас лякав-лякав своїми «Іскандерами», досить вже! Я тебе не боюсь!

ПУТІН: А дарма! Да я, да я тобі... Я тобі таке зроблю!

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: І що ще гіршого ти мені зробиш? Я — з Маріуполя!

ПУТІН: Я ж це я! Я можу завдати найстрашнішого боля! Я такий вигадливий! Я такий важливи! *(Починає роздуватись, як надувна кулька).*

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Та ти просто пшик! Повітря! Я тебе не боюсь! *(Починає кидати цеглинки в кульку-Путіна)*

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ (до дітей): Друзі, тільки подивиться, роздувся як повітряна кулька! Чи він зараз страшний?

ДІТИ (в ідеалі): Ніііі!

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Допоможіть мені його здолати! Він огроменний, а я один!

ПУТІН: А ні папал, а ні папал! ляляля

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ (до залу): Хлопчики та дівчатка, нумо кидати цеглинки разом!

КИДАЮТЬ ЦЕГЛИНКИ (ЛЕГКІ з ПІНОПЛАСТУ МОЖЛИВО) В цей час зайчик читає віршик про москалів. На останніх словах і москалів не стало - Путін-кулька лопається.

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: Друзі, я знав і вірив, що ми з вами разом здолаємо цього ворога! Він приніс нам з вами стільки горя, а виявився нікчемною істотою! *(Звертається до зайчика зі Львова)* Зайчику! Ти мене чуєш? Я зміг. Я помстився!

ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА: Чую!

ЛАМПА: І я чую!

ФОТО: І я чую!

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ: І всі всі зайчики, які залишились без своїх хазяїв та хазяйок теж чують. Тепер мені час додому...

ЗАЙЧИК З МАРІУПОЛЯ ЙДЕ ЗІ СЦЕНИ, ЛАМПА ВМИКАЄ СВІТЛО,
ЗАЙЧИК ЗІ ЛЬВОВА ПІДХОДИТЬ ДО ФОТО ТА ЛАМПИ І ВСІ ВОНИ
ДИВЛЯТЬСЯ З ЛЬВІВСЬКОЇ КВАРТИРИ НА ГЛЯДАЧІВ.

** Від початку повномасштабної російської агресії від дій російської армії загинуло до півтисячі українських дітей. Ці дані не враховують дітей, що загинули в маріуполі та дані зокупованих територій, оскільки зараз підрахувати точну кількість жертв там не можливо.*

КІНЕЦЬ

Липень-Жовтень 2023

Берлін-Рига-Київ-Софія

*П'єса написана в рамках ІV лабораторії драматургії НСТДУ за підтримки
УКФ*